

Manažment a obnova rašelinísk na Slovensku

Oravská priehrada, 22. – 23. 9. 2026

Rašeliniská veľmi stručne



Spolufinancované Európskou úniou a zo štátneho rozpočtu prostredníctvom MŽP SR

Čo je rašelinisko ?

Miesto, na ktorom sa kvôli trvalému zamokreniu a nedostatku kyslíka hromadia odumreté zvyšky rastlín, čím vzniká rašelina. Ide o unikátne ekosystémy, kde proces tvorby organickej hmoty prevláda nad jej rozkladom.

Hlavné znaky rašeliniska

Trvalé zamokrenie: Miesta s trvalo vysokou hladinou podzemnej vody, ktoré sú neustále sytené zrážkovou, povrchovou alebo podzemnou vodou.

Nedostatok kyslíka: Voda bráni prístupu vzduchu k odumretým rastlinám, čo spomaľuje ich rozklad. Postupne pribúdajúce nedostatočne rozložené zvyšky rastlín sú vlastnou váhou stláčané, čím vytvárajú organický sediment = rašelinu (humolit).

Charakteristická vegetácia: Prevládajú vlhkomilné rastliny, najmä machy a ostrice.

Podľa vodného režimu delíme rašeliniská na dve základné skupiny:

ombrotrofné rašeliniská (vrchoviská)

minerotrofné rašeliniská (slatiny)



Nelesné



Lesné

Ombrotrofné rašelinisko (vrchovisko)

typ mokrade zásobovanej **výlučne zrážkovou vodou**

Zdroj vody:
Výhradne
atmosférické
zrážky
(dážď, sneh)

Voda neprichádza do
kontaktu s podloží =
extrémne chudobná na
živiny a minerály

Nedostatok
živín, kyslá
pôdna reakcia
(oligotrofné
prostredie)

hodnoty pH okolo 4,
konduktivita vody
okolo $30 \mu\text{S}\cdot\text{cm}^{-1}$

Vegetácia:
Nízka druhová
pestrosť



Minerotrofné rašelinisko (slatina)
vodný režim je závislý najmä na **podzemnej** vode

Podľa jej chemizmu slatiny delíme na tri skupiny

1. Slatiny s nízkym obsahom báz (poor fens, Prechodné rašeliniská).

**Reakcia je stredne až silne kyslá, hodnoty pH (3,8–)4 do 5,5(–6),
hodnoty konduktivity od 50 do 80(–100) $\mu\text{S}\cdot\text{cm}^{-1}$.**



2. Slatiny s vysokým obsahom báz (rich fens, alkaline fens, Slatiny s kalcitolerantnými rašelinníkmi, Vápnité slatiny)

Reakcia je mierne kyslá až mierne zásaditá, hodnoty pH (5,5) – 6,7(–8), hodnoty vodivosti od 100 do 250 –400 (–1000) $\mu\text{S.cm}^{-1}$.



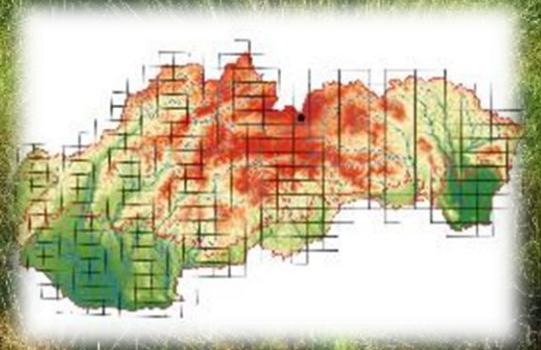
3. Extrémne vápnité slatiny (extremely rich fens, slatiny so zrážaním penovca, Karpatské travertínové slatiny s halofytmi)

hodnoty pH v rozsahu 6,3 – 7,6, hodnoty vodivosti od 1500 do 4500 (> 6000) $\mu\text{S.cm}^{-1}$

RAS01 Aktívne subkontinentálne vrchoviská

Typická vegetácia: zväz *Sphagnion medii*,

Andromeda polifoliae – *Sphagnetum magellanici*



RAS01

V súvislo zapojenom poschodí
machorastov dominujú
rašelinníky tvoriace buly -
Sphagnum magellanicum, *S.*
russowii a *S. capillifolium*

Vegetáciu tvoria najmä kríčky
– *Andromeda polifolia*, *Calluna*
vulgaris, *Empetrum nigrum*,
Vaccinium uliginosum, *V.*
oxycoccos.



Andromeda polifolia

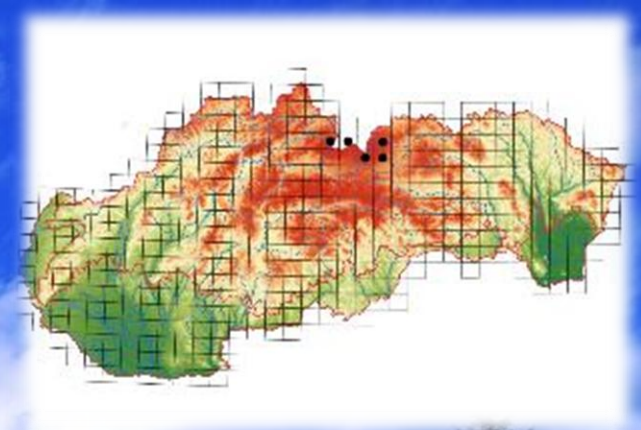


***Vaccinium*
*uliginosum***

Druhovo mimoriadne
chudobná, do 10 druhov
vyšších rastlín,
3-6 druhov machorastov.

RAS02 Aktívne horské vrchoviská

najčastejšia vegetácia: *Vaccinio uliginosi* – *Pinetum mugo*



Vegetácii dominuje *Pinus mugo*, ktorej zastúpenie závisí od štádia sukcesie a drobné kríčky *Calluna vulgaris*, *Empetrum nigrum*, *Vaccinium myrtillus*, *V. oxycoccos*, *V. vitis-idaea* a vzácnejšie *V. uliginosum*.



*Eriophorum
vaginatum*

Z bylín *Eriophorum vaginatum*. Zriedkavejšie *Carex pauciflora*, *C. nigra* alebo *Melampyrum pratense*.



Carex pauciflora

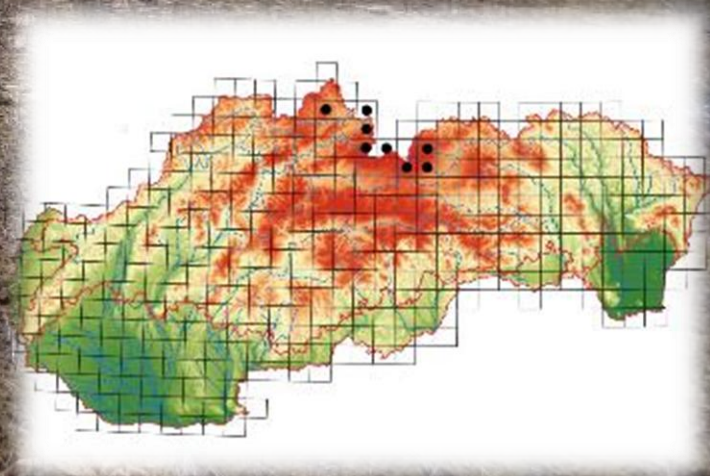
Z machorastov *Sphagnum capillifolium*, *S. fuscum*, *S. recurvum*, *S. russowii*, *Dicranum scoparium*, *Pleurozium schreberi* alebo *Polytrichum strictum*.

RAS03 Vrchoviskové šlenky a jazierka

Vegetácia: *zváz Scheuchzerion palustris*

Drepanoclado fluitantis-Caricetum limosae

Carici rostratae-Drepanocladetum fluitantis



Iniciálny proces rašelinenia, druhovo veľmi chudobná.

Dominujú rašelinníky z okruhu *Sphagnum cuspidatum* alebo mach *Warnstorfia fluitans*.

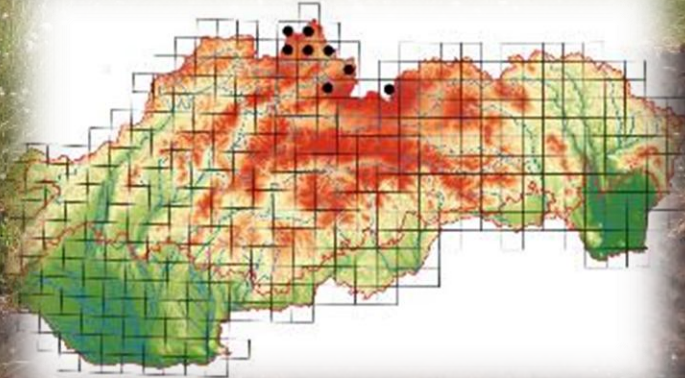
Z cievnatých rastlín najčastejšie *Carex rostrata* a *C. limosa*, *Eriophorum angustifolium*, ojedinele na niekoľkých lokalitách *Scheuchzeria palustris*.



Scheuchzeria palustris

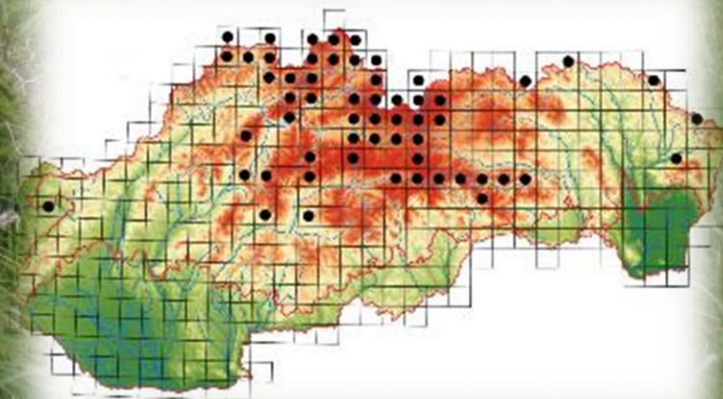
RAS04 Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy

Degradované štádiá vegetácie zväzu *Sphagnion medii*



RAS06 Prechodné rašeliniská a trasoviská

najčastejšia vegetácia: *zváz Sphagno – Caricion canescentis*
Carici echinatae-Sphagnetum



RAS06

Biotop združuje druhovo chudobnú vegetáciu na rozhraní medzi vegetáciou slatinných rašelinísk so stredným a nízkym obsahom báz a vrchoviskami triedy *Oxycocco-Sphagnetea*.



Eriophorum gracile



Carex magellanica

Agrostis canina, *Carex echinata*,
C. nigra, *C. panicea*, *Eriophorum*
angustifolium, *Juncus filiformis*,
Potentilla erecta, *Nardus stricta*,
Viola palustris.

A close-up photograph of a *Juncus castaneus* plant. It features several upright, slender green stems with narrow leaves. At the top of one stem, there are two small, dark, cylindrical flower heads. The background is a soft-focus green.

Juncus castaneus

RAS06

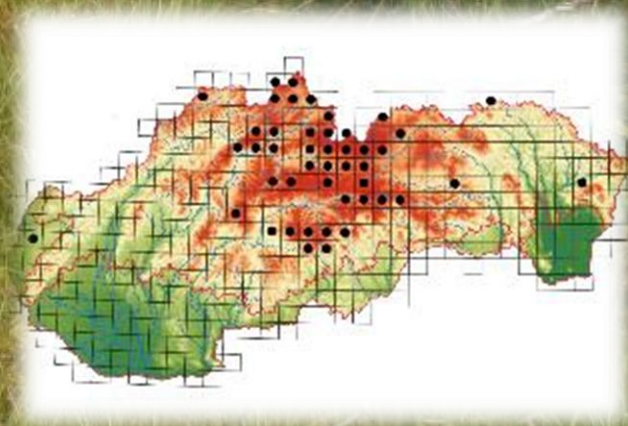
Zväz *Drepanocladion exannulati* : as. *Drepanocladetum exannulati*

Subalpínske spoločenstvá slatín na plytkých kyslých organogénnych pôdach

RAS07 Slatiny s kalcitolerantnými rašelinníkmi

Zväzy *Caricion fuscae* a *Sphagno warnstorffii*-*Tomentypnion nitentis*

natypickejšia asociácia: *Sphagno warnstorffiani*-*Caricetum davallianae*



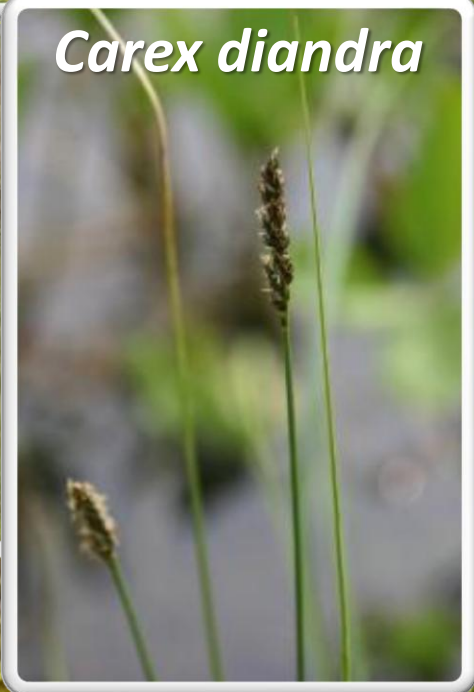


Biotop združuje druhovo bohaté
spoločenstvá charakterizované
prítomnosťou (dominanciou)
kalcitolerantných rašelinníkov s
hnedými machorastami vápnitých
slatín a boreálnymi (reliktnými)
druhmi ako *Helodium blandowii*
alebo *Paludella squarrosa*.

V prípade cievnatých rastlín koexistujú
druhy zväzu *Caricion davallianae*
s acidofytmi. Na suchších miestach
pristupujú kríčky (napr. *Calluna vulgaris*),
na silne zvodnených miestach reliktné
ostrice so širokou ekologickou nikou *Carex*
diandra, *C. chordorrhiza*,
C. lasiocarpa, *C. limosa*.



Paludella squarrosa



Carex diandra



Carex chordorrhiza



Carex pulicaris



Carex lasiocarpa



Sphagnum warnstorffii



Hamatocaulis vernicosus

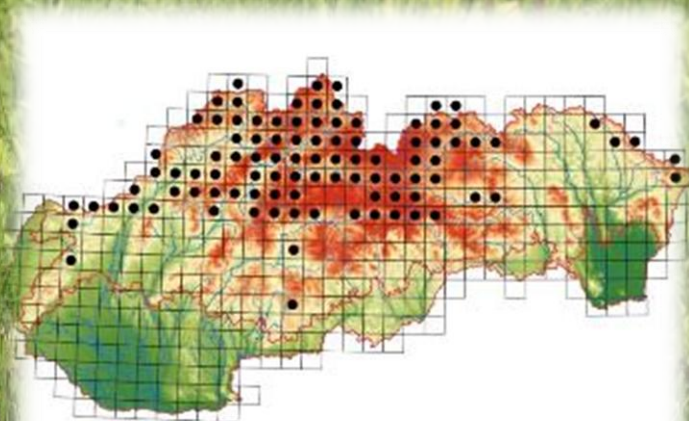
RAS07

RAS08 Vápnité slatiny

Zväz *Caricion davallianae*

Caricetum davallianae

Valeriano simplicifoliae-*Caricetum flavae*



Miesta s vysokou hladinou podzemnej vody indikuje *Eleocharis quinqueflora*, vytvárajúca vlastnú asociáciu *Eleocharitetum pauciflorae*, ktorá je iniciálnym spoločenstvom vegetácie vápnitých slatín.

Viaceré ostrice, nápadná je trsnatá *Carex davalliana*, ďalej *C. lepidocarpa* alebo *C. panicea* a páperníky *Eriophorum angustifolium* a *E. latifolium*.

Dobre vyvinuté poschodie machorastov, tvorené hnedými machmi, rašelinníky vždy úplne absentujú, najčastejšie sú druhy *Scorpidium cossonii* a *Campylium stellatum*.

*Pedicularis
sceptrum-carolinum*



Epipactis palustris



Eleocharis quinqueflora



Pinguicula vulgaris



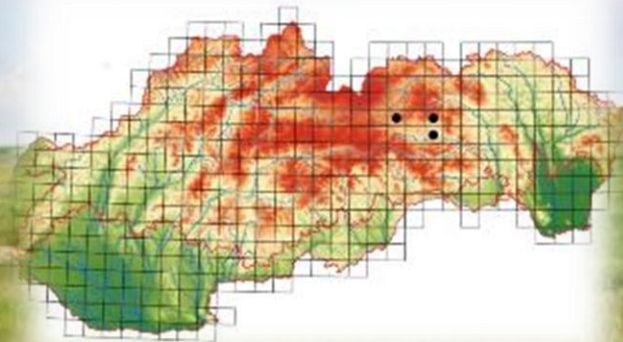
Dactylorhiza incarnata



Meesia triquetra



RAS08



RAS10 Karpatské travertínové slatiny s halofytmi

Vegetácia: *Caricion davallianae*: *Glauco-Trichophoretum pumili*

Na silne mineralizovaných
prameňoch s vysokým obsahom
solí. Travertínové slanisko
indikujú (sub)halofyty:
Centaurium littorale subsp.
uliginosum, *Glaux maritima*,
Plantago maritima, *Triglochin*
maritima, *Scorzonera parviflora*.

Zároveň sú typické druhy vápнитých
slatín: *Epipactis palustris*, *Pedicularis*
palustris, *Pinguicula vulgaris*, *Primula*
farinosa), pre ktoré je tento biotop
najextrémnejším typom.



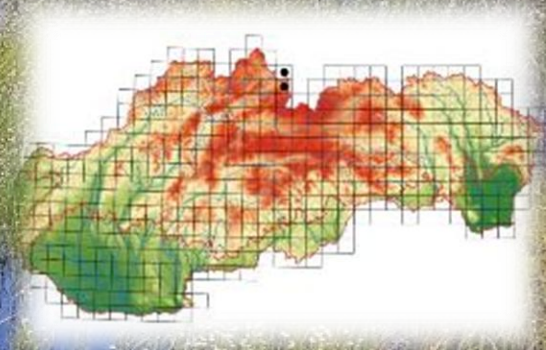
RAS10

RAS05 Depresie na rašelinných substrátoch s *Rhynchospora alba*

Akékoľvek porasty s dominujúcim ostroplodom bielym vyvíjajúce sa v trvalo podmáčaných zníženinách. Široká ekologická amplitúda diagnostického druhu sa odráža v škále spoločenstiev, v ktorých sa v rámci areálu vyskytuje a môže v nich tvoriť dominantu. V strednej Európe od vegetácie s kalcitolerantnými rašelinníkmi cez prechodné rašeliniská až po vegetáciu oligotrofných stanovišť zväzu *Scheuchzerion palustris*.



Rudné



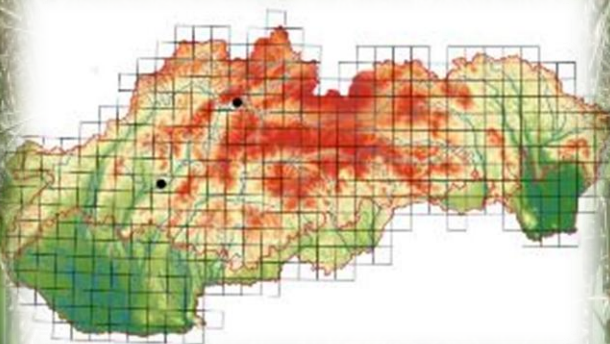
Sosnina

RAS09 Vápnité slatiny s maricou pílkatou a druhmi zväzu *Caricion davallianae*

Cladium mariscus je druh s veľmi širokou nikou, najčastejšie rastie v porastoch triedy *Phragmito-Magno-Caricetea*, zv. *Phragmition australis* a *Magno-Caricion elatae*.

Interpretovaná náplň biotopu: as. *Cladietum marisci*.

To odporuje jeho názvu, as. *Cladietum marisci* neobsahuje obvykle žiadne druhy zv. *Caricion davallianae*, ani nie je viazaná na slatiny.

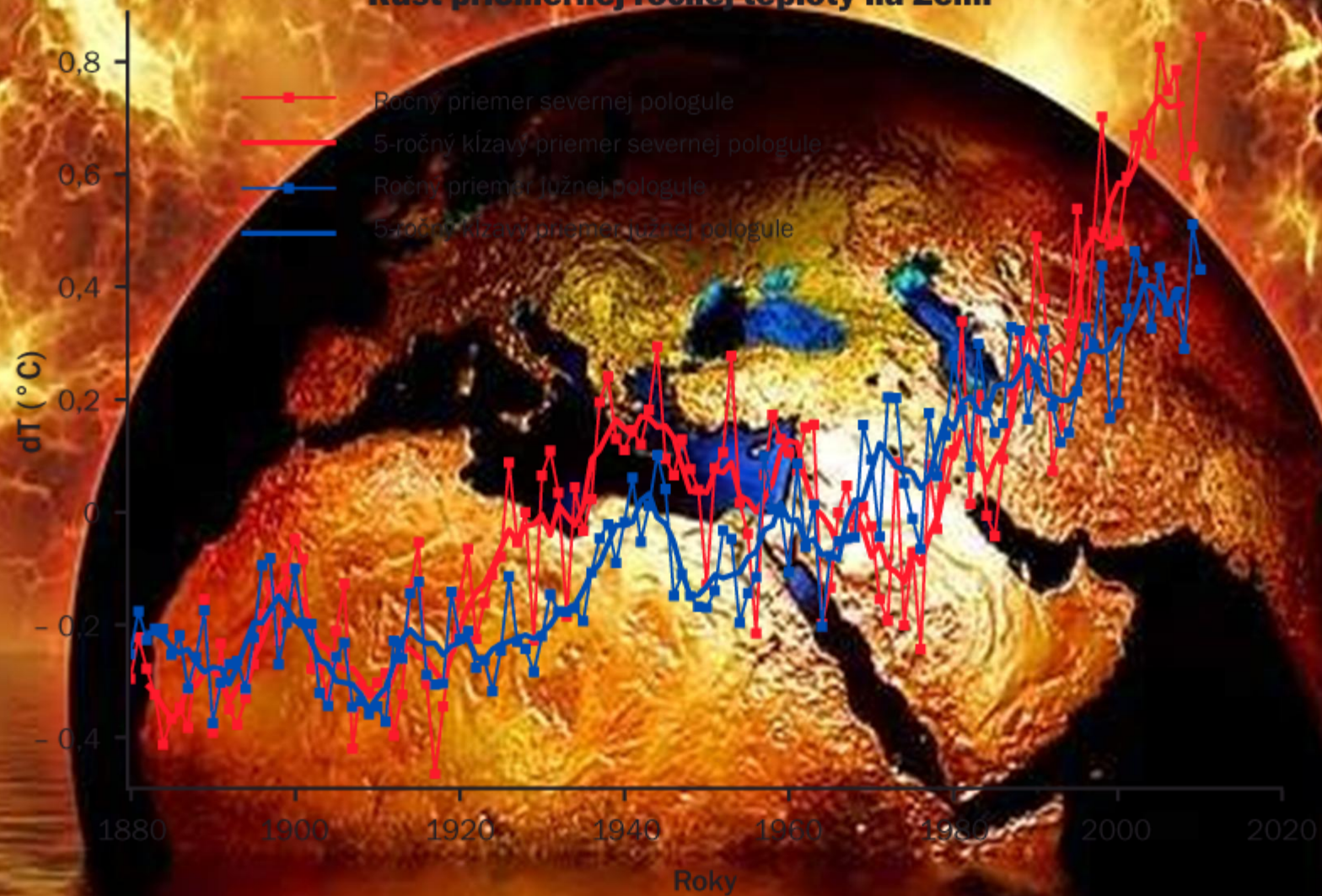




Ohrozenia



Rast priemernej ročnej teploty na Zemi





Kondenswassermoor

A landscape photograph of a bog. In the foreground, there is a dense field of white, fluffy bog cotton (Cyperus papyrus) growing in green grass. A small, shallow stream flows through the middle ground, reflecting the sky. In the background, a dense forest of tall, thin evergreen trees stands under a blue sky with scattered white clouds. The overall scene is a natural, undisturbed wetland environment.

Ďakujem za pozornosť

Daniel Dítě